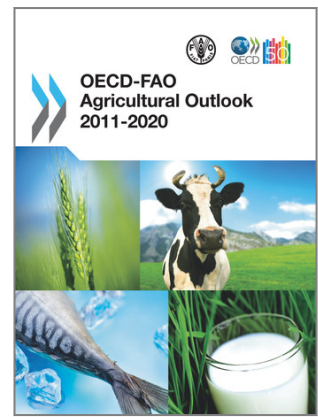

OECD *Multilingual Summaries*

OECD-FAO Agricultural Outlook 2011

Summary in Dutch

Landbouwvooruitzichten OESO-FAO 2011

Samenvatting in het Nederlands

- Dit is de zeventiende uitgave van de Landbouwvooruitzichten (Outlook) en de zevende die samen met de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) tot stand is gekomen.
- Dit rapport biedt informatie over de trends op de wereldmarkt voor biobrandstoffen, granen, oliezaad, suiker, vlees, zuivelproducten en voor het eerst ook over de visserijsector voor de periode 2011-2020. Deze uitgave bevat ook een evaluatie van recente ontwikkelingen, belangrijke kwesties en onzekerheden op deze goederenmarkten.
- De vooruitzichten zijn het resultaat van de nauwe samenwerking met nationale deskundigen in OESO- en niet-OESO-landen. Een gezamenlijk ontwikkeld modellersysteem op basis van de AGLINK- en de COSIMO-modellen van respectievelijk de OESO en FAO, helpt bij het produceren van consistente vooruitzichten. Binnen de context van de G20-discussies over landbouw is een deel van het rapport dit jaar gewijd aan de beleidsreacties op de prijsschommelingen.

Vijfde jaar met hoge en wisselvallige prijzen

De goederenprijzen zijn in augustus 2010 opnieuw sterk gestegen, omdat productietekorten voor gewassen in belangrijke producerende regio's en lage voorraadniveaus het beschikbare aanbod reduceerden. De herleving van de economische groei in opkomende en ontwikkelingslanden heeft deze vraag verder aangewakkerd. Dit is het vijfde opeenvolgende jaar met grote volatiliteit op de landbouwmarkten. Hoge en wisselvallige goederenprijzen met alle gevolgen van dien voor de voedselonzekerheid is een van de grote en belangrijke vraagstukken waar moderne overheden zich over moeten buigen. Dit werd ook weer duidelijk gemaakt tijdens de G20-top in Seoul in november 2010 en de actievoorstellen die worden ontwikkeld voor de G20-top in Parijs in 2011.

Marktdrijvers wijzen op voortgaande prijsschommelingen

Deze Outlook is voorzichtig optimistisch dat de goederenprijzen zullen dalen vergeleken met het niveau uit 2010-11, omdat de markten reageren op deze hogere prijzen en de winstkansen die daaruit voortvloeien. De oogsten zijn dit jaar van kritiek belang, maar het kan enige tijd duren voordat de markten weer in evenwicht zijn. Totdat alle voorraden weer zijn aangevuld, bestaat er grote kans op verdere hoge prijsschommelingen. In deze Outlook wordt de mening uit vorige uitgaven gehandhaafd dat landbouwgoederenprijzen in reële termen gedurende de komende tien jaar waarschijnlijk hoger zullen zijn vergeleken met de afgelopen tien jaar. Lange perioden met hoge prijzen maakt de realisatie van wereldwijde voedselveiligheidsdoelstellingen moeilijker, waarbij arme consumenten meer kans op ondervoeding lopen.

Doorgifte van de marktsignalen aan producenten is van kritiek belang voor een adequate reactie

Hogere goederenprijzen zijn welkom in een sector die gedurende vele tientallen jaren de prijzen in reële termen heeft zien dalen. Hogere prijzen zullen waarschijnlijk investeringen in een hogere productiviteit stimuleren en in de output die nodig is om aan de stijgende vraag naar voedsel te voldoen. Maar de aanbodselasticiteit wordt beïnvloed door de relatieve inputkosten, terwijl de voordelen van hogere internationale prijzen niet altijd bij de producenten terechtkomen, vanwege hoge transactiekosten of nationale beleidsinterventies. In sommige belangrijke producerende regio's is de opwaardering van de wisselkoersen ook van invloed geweest op het concurrentievermogen van de landbouwsector, door de aanbodselasticiteit te beperken.

Investeren in productieverhoging

Het ziet ernaar uit dat de productiekosten zullen stijgen en de productiviteit langzamer zal toenemen. De energiekosten zijn sterk gestegen, net als de kosten voor veevoer. Ook staan de natuurlijke hulpmiddelen steeds meer onder druk, met name water en land. Het land dat voor landbouw ter beschikking staat wordt in traditionele aanbodregio's steeds verder beperkt en de productie moet zich uitbreiden naar minder ontwikkelde gebieden en naar marginale landbouwgrond die minder vruchtbaar is, met meer kans op slechte weersomstandigheden. Grote verdere investeringen zijn nodig om de productiviteit te verhogen, om te verzekeren dat de sector aan de stijgende vraag in de toekomst kan voldoen.

Vooruitzichten in het kort

Goederenprijzen zullen hoog blijven

- De landbouwproductie zal naar verwachting op de korte termijn stijgen, waarbij wordt uitgegaan van normale weersomstandigheden, als gevolg van de verwachte aanbodelasticiteit vanwege de huidige hoge prijzen. De goederenprijzen zullen dalen vergeleken met de piekwaarden aan het begin van 2011, maar zullen naar verwachting in reële termen tot 20% stijgen voor graan (maïs) en tot 30% voor vlees (gevogelde) gedurende 2011-20, vergeleken met de afgelopen tien jaar. De stijgende goederenprijzen banen zich nu een weg langs de goederenketen naar grondstoffen voor de veestapel.

Zorgen over de hoge voedselprijzen

- Terwijl hogere goederenprijzen door de voedselketen worden doorberekend, wijzen de nieuwste cijfers op het feit dat de voedselprijzen momenteel in de meeste landen stijgen, met alle gevolgen van dien voor de consumentenprijsinflatie. Dit is zorgelijk, gezien de economische stabiliteit en voedselonzekeerheid in sommige ontwikkelingslanden, omdat de koopkracht van arme volkeren wordt gereduceerd.

Landbouwproductie neemt langzamer toe

- De wereldwijde landbouwproductie zal volgens de prognoses per jaar gemiddeld 1,7% stijgen, vergeleken met 2,6% gedurende de afgelopen tien jaar. Voor de meeste gewassen wordt een minder snelle groei verwacht, vooral voor oliezaden en secundaire granen ('coarse grains'), die kampen met hogere productiekosten en een langere productiviteitsstijging. De veestapel zal blijven groeien, volgens de recente trends. Ondanks de minder snelle groei, zal de productie per hoofd naar verwachting met 0,7% per jaar stijgen.
- De wereldwijde vertraging van de voorspelde opbrengstverbeteringen van belangrijke gewassen zal de internationale prijzen onverminderd onder druk zetten. Een betere productiestijging wordt verwacht van opkomende leveranciers, omdat bestaande technologieën voor goede potentiële opbrengstverbeteringen kunnen zorgen, ook al is de variabiliteit van opbrengst en aanbod vaak groter. Het productieaandeel van ontwikkelingslanden zal gedurende de vooruitzichtsperiode toenemen.

Groei van aquacultuurvisserij

- Wat de visserijsector betreft, die voor het eerst in deze Outlook wordt behandeld, zal de wereldwijde productie tot 2020 per jaar met 1,3% toenemen. Dit is minder snel dan gedurende de afgelopen tien jaar, vanwege de langzamere groei van de aquacultuur (2,8% vergeleken met 5,6% over 2011-2010) en een kleinere of stagnerende visvangstsector. Tegen 2015 zal aquacultuur naar verwachting de visvangstsector overtreffen als de belangrijkste bron van vis voor menselijke consumptie en tegen 2020 zal aquacultuur ca. 45% van de totale visserijproductie vertegenwoordigen (inclusief non-food gebruik). Vergeleken met de periode 2008-2010, zullen de gemiddelde prijzen van gevangen vis tegen 2020 in nominale termen ca. 20% hoger liggen, vergeleken met een stijging van 50% voor aquacultuursoorten.

Ontwikkelingslanden zorgen voor grotere vraag naar voedsel

- Per hoofd zal de voedselconsumptie het snelste groeien in Oost-Europa, Azië en Zuid-Amerika, waar de inkomens stijgen en de bevolkingsgroei afneemt. Vooral de vraag naar plantaardige olie, suiker, vlees en zuivelproducten zal toenemen.

Stijgende vraag naar grondstoffen voor biobrandstof

- Het gebruik van landbouwgewassen als grondstof voor biobrandstof zal sterk toenemen, voornamelijk als gevolg van biobrandstofmandaten en het ondersteuningsbeleid. Tegen 2020 zal naar schatting 13% van de secundaire granen overal ter wereld, 15% van de plantaardige olie en 30% van het suikerriet voor de productie van biobrandstoffen worden gebruikt. Hogere oliepijzen zullen zorgen voor een verdere toename van het gebruik van grondstoffen voor biobrandstof. En bij voldoende hoge oliepijzen zal de productie van biobrandstoffen in veel landen rendabel worden, zelfs zonder ondersteunend overheidsbeleid.

De handel in landbouwproducten zal langzamer toenemen

- De handel zal naar verwachting met 2% per jaar toenemen en dat is langzamer dan de afgelopen tien jaar, met slechts matige productiestijgingen door traditionele exporteurs en hogere binnenlandse productie door importeurs. Opkomende exporteurs in Oost-Europa, Centraal-Azië en Zuid-Amerika zullen het snelste stijgen. Steeds grotere voedseltekorten worden verwacht in Afrika bezuiden de Sahara, aangezien de vraag van de stijgende bevolking groter is dan het geproduceerde aanbod.

Deze Outlook wordt gekenmerkt door een hoge mate van onzekerheid

- Stochastische analyse wijst op de onzekerheid van de prijsprognoses, die zeer afhankelijk zijn van de onderliggende aannames. Dit suggereert dat de kans op hogere prijzen groter is dan op lagere prijzen. Deze

analyse bevestigt ook dat de productiefleuctuaties door grote exporterende landbouwlanden een grote oorzaak zijn geweest van de internationale prijsschommelingen. De droogte en de branden in Rusland en de Oekraïne van vorig jaar, en het overtollige water in de Verenigde Staten illustreren hoe snel het marktevenwicht verstoord kan raken. Opbrengstvariaties als gevolg van de weersomstandigheden zullen naar verwachting steeds vaker voor prijsschommelingen zorgen.

Prijsschommelingen

Veel factoren veroorzaken prijsschommelingen

In deze Outlook onderzoeken we de belangrijkste factoren die van invloed zijn op de fluctuerende prijzen, die onzekerheid en risico voor producenten, handelaren, consumenten en overheden creëren. Prijsschommelingen hebben vaak zeer negatieve gevolgen voor de landbouw, voor de voedselveiligheid en de bredere economie, zowel in ontwikkelde als in opkomende landen.

- Het weer en klimaatverandering – De meest voorkomende en belangrijkste oorzaak van prijsschommelingen zijn de onvoorspelbare weersomstandigheden. Klimaatverandering wijzigt de weerspatronen, maar de invloed op extreme weersomstandigheden is nog niet aangetoond.
- Voorraadniveaus – Voorraden hebben altijd al een rol gespeeld bij het uitvlakken van pieken en dalen bij vraag en aanbod van goederen op de korte termijn. Als de toegankelijke voorraden laag zijn vergeleken met het gebruik, zoals dat momenteel het geval is met secundaire granen, zijn grote prijsvariaties het gevolg.
- Energieprijzen – De steeds grotere connectie met de energiemarkt als gevolg van inputs, zoals kunstmest en transport, maar ook door de vraag naar grondstoffen voor biobrandstof, zorgt ervoor dat de prijsschommelingen op de energiemarkt ook in de landbouwsector worden gevoeld.
- Wisselkoersen – Variabele wisselkoersen hebben gevolgen voor de nationale goederenprijzen en mogelijk voor de voedselveiligheid en het concurrentievermogen overal ter wereld.
- Stijgende vraag – Als het aanbod de vraag niet kan bijhouden, zullen de goederenprijzen stijgen. Aangezien het inkomen per hoofd van de bevolking overal ter wereld stijgt, en in veel arme landen naar verwachting met wel 50%, wordt de vraag naar voedsel minder elastisch, zodat er grote prijsschommelingen nodig zijn om de vraag te drukken.
- Druk op natuurlijke hulpmiddelen – Hogere inputkosten, tragere toepassing van technologie, het gebruik van marginale landbouwgrond, en limieten op dubbele teelt en water voor irrigatie, zorgen allemaal voor een minder sterke groei van de landbouwproductie.
- Handelsbeperkingen – Export- en importbeperkingen vergroten de prijswisselvalligheid op de internationale markt.
- Speculatie – De meeste onderzoekers zijn het erover eens dat een hoge mate van speculatieve activiteit op de termijnmarkt de prijzen op de korte termijn doet schommelen, ook al bestaat er geen afdoende bewijs van de systemische gevolgen daarvan voor de wisselvalligheid op de langere termijn.

Moelijke beleidsvoering

Meer productiviteit en veerkracht, minder verspilling

In deze editie van Outlook wordt aandacht besteed aan de problematische aanpak van de wereldwijde voedselonzeekerheid en de grote kansen die er voor producenten van levensmiddelen en landbouwproducten liggen als gevolg van de hogere gemiddelde prijzen in de komende tien jaar. De problematiek bij de beleidsvoering is om de productiviteit te stimuleren, vooral van kleine producenten zodat de markt bestand is tegen externe schokken, om voor minder verspilling te zorgen en het aanbod op de lokale markt tegen betaalbare prijzen te vergroten. Er zijn overheidsinvesteringen in landbouwonderzoek en -ontwikkeling nodig, in instellingen en infrastructuur om de productiviteit in de sector te verhogen en om de sector bestand te maken tegen weers- en klimaatveranderingen en schaarse natuurlijke hulpmiddelen. Er zijn investeringen nodig om verliezen na de oogst te reduceren. Ook al wordt de toekomst van landbouwmarkten gekenmerkt door wisselvalligheid, toch is er een coherent beleid nodig om deze wisselvalligheid zo mogelijk te verminderen en de negatieve gevolgen ervan te beperken.

Goede marktinformatie en een coherent beleid

- De gevolgen van de wisselvalligheid inperken – Meer inzichtelijkheid in de markt kan voor minder prijschommelingen zorgen. Er moet meer aan worden gedaan om de wereldwijde en nationale informatie- en toezichtsystemen voor marktvooruitzichten te verbeteren, waaronder betere gegevens over productie, voorraden en handel in goederen die van invloed zijn op de voedselveiligheid. Verwijdering of reductie van beleidsvervormingen, zoals beperkingen op import en export of biobrandstofsubsidies en -mandaten kunnen de prijschommelingen ook reduceren. Informatie over en inzichtelijkheid in de termijnmarkten moet verbeteren, omdat harmonisering van de maatregelen op de beurzen van groot belang is.

Bescherming van de armste mensen en toepassing van risico management strategieën

- Wisselvalligheid aansturen – Sociale veiligheidsnetten kunnen de meest kwetsbare consumenten helpen wanneer voedselprijzen stijgen. Productieveiligheidsnetten kunnen lage inkomens offsetten, waardoor bedrijven in staat blijven inputs te kopen en hun productie te handhaven. Noodreserves van levensmiddelen voor een gerichte hulpverlening aan arme mensen kunnen de gevolgen van hoge prijzen verminderen. Er moeten op de markt gebaseerde risico management programma's worden ontwikkeld, waaronder het gebruik van vooruitlopende contracten en termijnbeurzen voor goederen, die kleinere producenten ter beschikking worden gesteld. De overheden kunnen ook risico management strategieën toepassen, zoals verzekering van de financiering voor de voedselimport als de nationale productie door slecht weer is beperkt of optiecontracten om de aankoop van geïmporteerd voedsel in de toekomst te verzekeren.

© OECD

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO www.oecd.org/bookshop

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op, rights@oecd.org of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Bezoek onze website www.oecd.org/rights

